YSI neuvottelupäivät 27.–28.10.2026

TIISTAI 27.10.

EKOAY:n valtuutetuista neuvottelupäiville osallistuivat Helena Lyyra, Saana Metsäparta, Kiira Piirainen, Jukka Sarpila ja Satu Lind (Petra Siltainsuun varaedustajana ja alueyhdistyksen puheenjohtajana).

Neuvottelupäivät ovat yleissivistävien opettajien valtuustoryhmän koulutuspäivät, jotka perehdyttävät ajankohtaisiin koulutuspoliittisiin ja edunvalvonnallisiin kysymyksiin. Neuvottelupäivät myös toimivat OAJ:n syysvaltuustoa (marraskuussa 2026) pohjustavana orientoitumisena.

Katariina Kattelus, OAJ YSI:n puheenjohtaja avasi neuvottelupäivät. Aluksi **kuulimme OAJ:n puheenjohtaja Katarina Murron avauspuheenvuoron.** Puheenvuorossaan Murto nosti esiin seuraavia asioita:

- OAJ keskittyy lähestyviin eduskuntavaaleihin. Murron mukaan “eduskuntavaaleista tulee talousvaalit”, ja järjestö tulee osallistumaan aktiivisesti talouskeskusteluun.
- OAJ:n työhön vaikuttavat tällä hetkellä voimakkaasti sekä rahoituksen ja väestönkehityksen muutokset että järjestön jäsenmäärämuutokset. Kuntien autonomiaan on haastavaa puuttua, mutta onhan meillä oltava keinoja puuttua tilanteeseen, jos kunta ei voi toteuttaa tehtäviinsä kuuluvaa kasvatusta ja opetusta.
- Opetusalaa koskevat isot muutosvoimat ovat alan arvostus ja houkuttelevuus sekä työllisyys.
- OAJ pyrkii välttämään henkilöstönsä vähentämistä, mutta jäsenmäärän väheneminen voi edellyttää sitä, että luonnollisen poistuman myötä OAJ ei rekrytoi uutta

henkilöstöä. Uutena tärkeänä rekrytointina Murto nosti kuitenkin esiin Elina Pylkkäsen rekrytoinnin OAJ:n uudeksi talouspoliittiseksi neuvonantajaksi ja pääekonomistiksi. Pylkkänen on aloittanut tehtävässä lokakuun alussa.

- Opettajien kelpoisuusehdoista kiinni pitäminen jatkuu! Samoin työ laittomien määräaikaisuuksien solmimista ja esimerkiksi kesälomien siirtoa vastaan jatkuu.
- PISA-tulokset ovat puhututtaneet OAJ:ssa. Jos koulutuksesta leikataan entisestään, Suomi on entisestään ongelmissa tulevina vuosikymmeninä.
- Pitkän aikavälin koulutuksen turvaamisen ratkaisuksi OAJ esittää edelleen kasvutakuuta. Tämä termi tarkoittaa sitä, että pienentyvien ikäluokkien myötä koulutuksen rahoitus ei vähenisi, vaan rahoitus pidettäisiin nykyisellään ja näin saataisiin koulutuskentälle tehtyä konkreettisia korjausliikkeitä esimerkiksi ryhmäkoiden pienentämiseksi.
- Murto kuvasi, että TES-neuvottelukierrosten vaikeutuminen on tämänhetkinen trendi. Kevään 2025 neuvottelukierros oli sujuva ja onnistunut, mutta AMK-neuvottelut tältä vuodelta olivat hyvin pitkät ja monimutkaiset. Kuntasektorin seuraavat suuret neuvottelut ovat alkuvuonna 2028.
- Kolmikanta tarkoittaa nykyisin aiempaa enemmän vahvaa lobbaamista, asiantuntijakuulemista, ei niinkään neuvottelua.
- OAJ kehittyy edunvalvonta ja jäsenpalvelut jäsenen etu edellä. Keskiössä esimerkiksi palvelumuotoilu, ICT, tekoälyn hyödyntäminen ja jäsenkyselyt.

Kuulimme tämän jälkeen Elina Pylkkäsen puheenvuoron. Pylkkänen on uusi OAJ:n talouspoliittinen neuvonantaja. Hän esittäytyi YSI:n valtuustoryhmälle ja kertoi taustoistaan.

- “Mikään ei ole tärkeämpää kuin se, että puolustamme Suomen suhteellista vahvuutta eli koulutusta. Sitä te olette täällä puolustamassa.”

Katja Aho, OAJ:n neuvottelija, kertoi kuulumisia erityisopettajien työaikaneuvotteluista. Aho alleviivasi, että OAJ ja KT (kunta-ala) neuvottelevat erityisopettajien työajasta, ja neuvottelujen pohjalla on edellisen sopimuskierroksen allekirjoituspöytäkirjan maininta, jossa sanotaan: *“Osapuolet sitoutuvat neuvottelemaan uudesta erityisopettajien työaikajärjestelmästä.”*

Karrikoiden voisi sanoa, että OAJ pitää kiinni nykyisestä työaikamallista ja KT haluaa erityisopettajat vuosityöaikaan. KT haluaa muuttaa työaikaa ennen kaikkea siksi, että erityisopettajat tekevät opv-tuntien aikana paljon sellaista työtä, joka ei lasketa opetukseksi. Nämä tehtävät ovat tärkeitä, mutta KT haluaa siis erottaa erityisopettajan opetuksen muista erityisopettajien työtehtävistä.

Ratkaisuja tilanteeseen ei vielä ole. Neuvottelut ovat tällä hetkellä aktiivisesti käynnissä.

Pauliina Viitamiehen (OAJ:n johtava erityisasiantuntija) puheenvuoro: näkymät väestökehityksessä

Puheenvuoron keskeiset pointit:

- Arvio: v. 2032 peruskouluikäisiä on noin 85,000 vähemmän kuin nykyisin! On tärkeä muistaa, että Suomella ei ole yhtä väestönkehitystä, vaan meillä on useampi totuus eri puolilla Suomea!
    - Suurissa kaupungeissä lapsia on aiempaa enemmän ja on pulaa tiloista ja henkilöstöistä. Tilanne on kuitenkin se, että monilla alueilla ikäluokat pienenevät ja palveluverkko harvenee. Keskiarvo voi näyttää hyvältä samalla, kun erot ja ääripäät tosiasiassa kasvavat.
- Oppilasmäärä ei muutu työpaikoiksi yksi yhteen.
- Muutokset näkyvät ensin työpaikan rakenteessa: *rekrytoinnit vähenevät > määräaikaisuudet muuttuvat > tuntimäärät elävät > tehtäviä yhdistellään > työpisteitä voi olla useita*
    - Esimerkiksi: Jos luokanopettaja on kaksoiskelpoinen eikä saa opetusvelvollisuuttaan täyteen luokkansa opettamisesta, työnantaja saa määrätä hänelle opetusta yläkoulun aineenopetusta.
- OAJ toteutti alkusyksystä jäsenistölleen väestökehitystä koskevan muutoksen, ja vastaajia oli paljon (n. 53 000).
    - Yleisimmät havaitut muutokset:
        - Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten oppijoiden määrä on kasvanut
        - Resurssit ovat vähentyneet
        - Ryhmäkoot ovat kasvaneet
    - Vähemmän lapsia ei välttämättä tarkoita vähemmän tarpeita!
- <u>Väestönkehitys ei ole muutos, jota voisi taklata tai jonka voisi estää, vaan se antaa reunaehdot. Seuraava askel on ymmärtää ja päättää, miten toimimme. Muutos on väistämätön, mutta sen seuraukset eivät ole</u>.

Tiistaina iltapäivällä meillä oli ryhmätyöskentelyä pienryhmissä opettajaryhmittäin. Ryhmätyöskentelyn tavoitteena oli hahmotella tulevaisuuden opettajavisiota: *Mitkä ovat opettajantyön utopioita ja dystopioita eli haavekuvia ja kauhuskenaarioita? Mitä asiat on syytä säilyttää nykyisellään ja mitkä asiat vaativat muutosta? Mitä kaipaamme vähemmän ja mitä enemmän?*

Keskusteluissa keskityimme erityisesti sen sanallistamiseen, mitä on tulevaisuuden opettajantyön ydintehtävä. Muina aiheina keskusteluissamme olivat kelpoisuudet, opetussuunnitelma, työaika, työehtosopimukset, peruskoulun rakenne ja opettajankoulutus.

Keskusteluissa kehitys- ja kipukohtina nousivat esiin ainakin nämä:

- Opettajarekisterin tarve, opettajia koulutetaan työttömiksi – kestämätön tilanne

- Aineenopettajien rooli ja tulevaisuus
- Ryhmäkoot
- Paisunut työnkuva
- Tekoäly
- Vähentyneet sote-resurssit ja sote-töiden kaatuminen kouluille
- Ys-aika: käytetyn ajan seuranta ja mitä ys-aikaan luetaan?
- Valmistavan opetuksen ja TUVA-koulutuksen tarjonnan epätasaisuus

Ryhmäkeskustelujen jälkeen kuulimme tietoiskuja ajankohtaisista aiheista:

OAJ:n pääekonomisti Mika Väisänen esitteli ajankohtaiskatsauksen opettajien työllisyystilanteeseen ja talouteen Suomessa. Opettajien tilanne on ihan hyvä verrattuna Suomen yleiseen työttömyyteen. Työttömyys kuitenkin vaihtelee opettajaryhmittäin.

Missä mennään, lukiokoulutus? **OAJ:n erityisasiantuntija Tuomo Laakso esitteli lukiokoulutuksen ajantasaisia uutisia sekä OAJ:n Pedagogisten opettajajärjestöjen roolia OAJ:n valtuuston työssä.**

Lukioihin on työstössä suullinen kielitaidon ja puhumisen osakoe keskipitkissä ja pitkissä kielissä. Valmistelu on hyvin varhaisessa vaiheessa, suunnitellusta muutoksesta on vasta työstössä kokonaiskuva. Suullinen ylioppilaskokeen osa tulisi osaksi ylioppilastutkintoa arviolta aikaisintaan muutaman vuoden päästä.

Englanninkielinen lukiokoulutus on pienessä määrässä Suomen lukioista alkanut elokuussa 2026. **Englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittaminen alkaa 2028. Englanninkielinen ylioppilastutkinto ei tuo lukioille lisärahoitusta, sillä englanninkielisen opetuksen tarjoaminen on vapaaehtoinen tehtävä.**

Taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeiden aikataulu on sellainen, että syksyllä 2027 lukiokoulutuksen aloittavat ovat ensimmäisiä, jotka saavat suorittaa tata-ylioppilaskokeen. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeista voi yhden aineen kokeen lukea pakolliseksi ylioppilastutkinnon kokeeksi.

OKM on väläytellyt ylioppilaskirjoituksissa paluuta yhteen reaalikokeeseen.

Iltapäivän lopuksi **organisaatiopsykologi Anna Lohman piti meille inspiroivan luennon otsikolla *Opettajana muuttuvana maailmassa***.

Lohman aloitti kertomalla, mikä ulkopuolisen näkökulmasta haastaa opetusalaa ja kuormittaa opettajia. Lohmanin mukaan koulut ovat paikka, jossa kokonaisvaltaisesti asiat ovat muuttuneet työelämässä merkittävästi viime vuosina. Vaikuttavia voimia ovat viime aikoina olleet:

- Opetuksesta kasvatukseen -mentaliteetti
- Kulttuurin muutos: opettajan auktoriteettiaseman mureneminen ja individualismin lisääntyminen
- Opetusalan muutos: tuen uudistus, OPS, yhteisopettajuus
- Työn muuttuminen enemmän ja enemmän julkiseksi
- Rakenteelliset muutokset; digiloikka, tekoäly, resurssit
- Oppilaat ja opiskelijat; polarisaatio, haastavat ja erityistarpeiset oppilaat, psyykkisesti oireilevat lapset
- Tilaresurssit
- Huoltajat; virheellinen asiakassuhteelta tuntuva vuorovaikutussuhde

Psykologien näkökulmasta yli 8 hlö ryhmä on suurryhmä, jossa opetetaan ryhmää ja jossa yksilöllisiä tarpeita ei psykologisesta näkökulmasta pystytä huomioimaan. Lohman korosti, että opettaja pystyy huomioimaan joko suurryhmän (=mikä tahansa yli kahdeksan oppilaan luokka) kokonaisuutena tai yksilön yksilöllisesti. Molemmat eivät onnistu samanaikaisesti. Tämä on hyvä pitää mielessä.

MUITA LOISTAVIA POINTTEJA LOHMANIN LUENNOSTA:

- “Mitä tahansa yhteiskunnassa tapahtuu, niin jos siihen liittyy lapset ja nuoret, niin koulu hoitaa!” Tämä valitettavasti tuntuu olevan yleinen näkemys yhteiskunnassa. **“Kaikki muut [tahot] voivat laittaa oven kiinni, paitsi koulut ja päiväkodit.”**
- Iso muutos on tapahtunut siinä, että siinä missä opettajat ennen antoivat oppilaille lisähaasteita, he nyt yrittävät saada oppilaat edes vähän innostumaan.
- Aivot etsivät helppoja ratkaisuja ja mustavalkoisuutta – muutokset herättävät helposti polarisaatiota. Mitä enemmän ihminen on tiukilla, sitä enemmän hän uskoo ääripäihin ja ismeihin.
- Muutoksen haaste on usein enemmän vanhasta luopuminen kuin uuden rakentaminen! Turhat huhut ja spekulaatiot syövät sisuksia. Tunnista, missä mielesi menee. “Kaikki haluavat muutosta, mutta kukaan ei halua, että meitä muutetaan.”
- **“Koulu ei tuota asiakaspalvelua. Se tuottaa vaativaa asiantuntijatyötä.”**
- Isoissa mullistuksissa muista, että työ on aina elämän toiseksi tärkeimpien asioiden joukossa. Lohmanin sanoin: Mikään, mikä liittyy työelämään, ei lopulta ole kovin tärkeää.

KESKIVIIKKO 28.10.

Järjestöpäällikkö Jenni Arnkil avasi aamun kertomalla Ysin (Yleissivistävien opettajien toiminnan) budjetoinnin taustoja. Lähtökohtana on, että aikoinaan on sovittu, että Ysin talous pyörii OAJ:n talouden sisällä. Ysi ei ole rekisteröity yhdistys, jolla ei ole omaa jäsenmaksua, varainkeruuta tai henkilökuntaa.

Selkeimmät kuluerät ovat Ysin valtuustoryhmän kokoukset sekä Ysin hallituksen kulut. Ysin hallituksen kokouskulut ovat suunnitellusti mahdollisimman matalat – esimerkiksi niin, että Ysin hallitus kokoustaa samoina päivinä OAJ:n hallituksen kanssa (Ysin hallitus kuuluu myös OAJ:n hallitukseen) eikä Ysin hallitukselle makseta erillisiä kokouspalkkioita. **Ysin kuluista ja toimiston henkilöresursseista (erityisesti suhteessa muihin valtuustoryhmiin ja järjestön koko budjetiinn) kertoi lisää OAJ:n talousjohtaja Jussi Somervuo.**

Tämän jälkeen **ysiläiset valtuutetut Linda Tammelin ja Erkki Eilola toivat järjestökokonaisuustyöryhmän terveiset.** Monialainen työryhmä pohtii OAJ:n järjestörakennetta, jotta järjestö olisi taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä myös tulevaisuudessa.

Lounaan jälkeen meillä alkoi **valtuustoryhmän virallinen kokous. Kokouksen keskiössä on orientoutuminen marraskuiseen valtuuston kokoukseen.** Keskustelimme yhteisesti esimerkiksi siitä, **millaisia ponsiesityksiä valtuutetut ovat tekemässä valtuuston kokoukseen.**

Tämän jälkeen O**AJ:n koulutuspolitiikan päällikkö Jaakko Salo esitteli ajankohtaisia asioita koulutuspolitiikasta.**

- Eduskunnan tarkastusvaliokunnan mietintö perusopetuksen tietopohjasta. Valiokunta esittää mm. kansallisia kokeita perusopetukseen sekä opettajarekisteriä. **Trendi on se, että koulutusta johdetaan kuin yritystä.**
- **Puolueiden esityksen velkajarruun lupaavat koulutusleikkauksia.** VM:n meno- ja rakennekartoitus ysiläisen koulutuksen näkökulmasta ennakoivat leikkauksia. Salo alleviivasi OAJ:n näköisen eduskuntavaalikampanjoinnin valtavaa merkitystä.
- **Ylioppilastutkinnon kehitystyö**: taito- ja taideaineiden ylioppilaskoe sekä selvitys reaalikokeen kehittämisestä.
- **Kotiopetuksen tilanne.** OAJ täsmensi kantojaan jo alkusyksystä, ja OAJ:n mukaan oppivelvollisuuden valvontaa on täsmennettävä ja oikeus kotiopetukseen saatava luvanvaraiseksi.
- **Osaamistakuun edellyttämä OPS-päivitys.** OPS:ia päivitetään jo hyväksytyn lainsäädännön pohjalta. Pääpaino päivityksessä on arviointikriteereissä, ja niinkin aikataulu tulee olemaan tiukka.

Kuvassa Jaakko Salo (oikealla) esittelemässä PISA-analyysia. Edessä vasemmalta Katja Aho (valtuustoryhmän sihteeri), Kirsi Vuori (valtuustoryhmän puheenjohtaja) ja Katariina Kattelus (Ysin puheenjohtaja).

Salo keskittyi lopuksi PISA-tulosten analysointiin:

- Salo esitteli PISA-tutkimuksen taustatietoja ja sitä, että PISA tutkimuksena ei toistu mittauskerrasta toiseen samanlaisena. Salo korosti myös, että kaikkien maiden kohdalla ei voida luottaa PISA-tulosten paikkansapitävyyteen. Esimerkiksi otosta ei ole kaikissa maissa saatu luotettavasti kasaan. Lisäksi PISA-tulokset ovat Suomen tavoin laskeneet kaikissa muissakin korkean kehityksen maissa!
- Väite siitä, että oppimistulosten laskun syitä ei tiedetä, ei pidä paikkansa. Datankeräysteknisesti voi sanoa, että syy-seuraussuhdetta ei ole. Kuitenkin viestintä siitä, ettei oppimistulosten laskun syytä tiedetä, on poliittista lobbausta ja spinnausta. Viestinnässä korostuvat lisäksi heikot ja huiput osaajat, minkä myötä usein unohdetaan keskiverto-oppilaat.
- Positiivinen huomio on se, että todella heikkojen osaajien osuus on Suomessa yhä matalalla!
- Ero maahanmuuttajataustaisten ja muiden välillä on kaventunut hieman. Haasteena on edelleen kotoutuminen.

SUMMA SUMMARUM PISA-TULOKSISTA:

Oppimistuloksilla tarkoitetaan tasapainoa oppimisen toimintaympäristön ja opetuksen kokonaislaadun välillä – puhutaan keskimääräisyyksistä ja näiden kahden osapuolen tasapainosta. Oppimistulosten tilanteeseen pyritään vastaamaan opetuksen laadulla, jossa siinäkin keskitytään keskimääräisyyksiin, ei yksittäisiin opettajiin.

Ongelma on se, että oppimisen toimintaympäristö on viimeisten vuosikymmenien aikana tutkitusti paisunut ja paisunut: oppilaiden tuen tarve kasvaa, opetuskielen hallinta heikkenee, kotien tuki laskee, koulua ja oppimista koskevat asenteet ja sinnikkyys heikkenevät, lukuharrastus laskuu, häiriötekijät lisääntyvät… Mutta PISA-tulokset eivät nouse kiinnittämällä huomiota toimintaympäristöön, vaan opetuksen kokonaislaatuun eli tasapainon toiseen puoleen! Tätä ei ole kuitenkaan tehty vastaamaan paisuneen toimintaympäristön painoa. **Opetuksen laatuun (opettajien palkka, opetushenkilöstö, oppimateriaalit ym.) ei ole laitettu rahaa samalla, kun toimintaympäristö on paisunut.**

Ratkaisu: On panostettava opetuksen kokonaislaadun lisäämiseen, ei toimintaympäristön hallintaan.

Entä mitä seuraavaksi?

OAJ:n syysvaltuusto kokoontuu kolmipäiväiseen kokoukseen 18.–20.11.2026. Mikäli sinulla on valtuustoon tuotavia asioita (puheenvuoroja tai ponsiesityksiä), ole rohkeasti yhteydessä meihin valtuutettuihin.

EKOAY:n OAJ:n valtuutettujen yhteystiedot

Yhteistyöterveisin:

Helena, Saana, Kiira, Jukka ja Petra